

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

סופו המתוק של מעשה חסד

נצטוינו בפרשתנו על מצות מתנות עניים, וידוע מה שאמרו חז"ל שלפעמים אף העשיר נכלל בעניים, באשר הוא נקלע למקום ואין לו די פרנסתו, שמתר לו ללקט עם העניים.

זה למוד עבורנו, שפעמים רבות יש אנשים שהם עשירים בממון, אבל חסר להם מצב רוח, או שהם מחפשים שישמעו את דבריהם וכדומה. ומטל עלינו לתת להם די ספוקם, גם כאשר זה לא בכסף, וכמו שאמרו חז"ל, שהמפיס לעני גדול ממי שרק נותן לו צדקה בלי לפייסו ולחזקו ולרוממו.

ונספר כאן מעשה נפלא בגדל מעשה חסד ושכרו. וכה ספר יהודי יקר, בזמן שהגעתי לפרק 'האיש מקדש', משום מה השדוך התעכב וכמה שדוכים והצעות שהיו לי, שום דבר לא יצא לפעל. בנתיים שני אחי שהיו קטנים ממני התחתנו ובנו בתים לתפארת, כשאני בן שלשים ואחת ועודני רוק המצפה לישועתה. יום אחד, בעודני מתבונן על מצבי פרצתי בבכי לפני ה', ואמרתי: רבונו של עולם, נתת לי כל כך הרבה טוב, יש לי משפחה נפלאה, בריאות, אני יהודי שומר תורה ומצוות. אנא,

<< המושך כעמוד ד

לקח מהפרשה

להשקיע מחשבה במעשים הפשוטים

בכדי שנחקר את סתרי לבנו פענין שאמרו בגמרא "לא נבראו רעמים אלא לפשט עקמומיות שבלב.

הבה נתבונן במצוה אחת שנצטוינו בפרשתנו שבעזרת ה' לא נצטרך לקימה חלילה לעולם, אולם כשנתבונן בה נראה שהרעיון שבה שיף לכל אחד ואחד. התורה מצוה את היבם להשלים את מה שאחיו לא זכה לעשות ולהקים לו שם בכדי שלא ימחה שמו מישראל, וכאשר הוא לא מענין ליבם היבמה חולצת את נעלו מעל רגלו שמסמל להרגל רע ויוקת בפניו על אשר לא בנה את בית אחיו.

מצות יבום הנה מעשה חסד שהאח עשה עם אחיו וכאשר היא לא נעשית יש בזה חסרון של אנכיות כמו שנאמר באונו "בלבתי נתן זרע לאחיו" ועל פן הוא מת, כי תכלית הבריאה שנשלם ונתן זה לזה, ולפיכך שושלת בית דוד ומלך המשיח באה דוקא על ידי מצות יבום שסבב ה' שתעשה באותה יבמה.

וכן בעז קנה את עולמו וזכה להקים את מלכות בית דוד בזמן שהקים שם לאחיו - כאשר לקח את רות לאשה; נורא נוראות!

<<

פרשתנו הנה מהפרשיות עם המצוות הרבות ביותר ורבים עוסקים בבו אדם לחברו, בכל שנה אנו קוראים פרשה זו בעצומם של ימי ההכנה ליום הדין, היות שבמימים אלו עלינו לבחון את עצמנו היאך אנו שבים לה, על ידי שאנו מקימים את המצוות ובעקר את המצוות שאדם דש בעקביו.

ופרשתנו הנה המושך לפרשת שופטים שנצטוינו להעמיד את דיני התורה על תלם ולקיים, וכו' ללכת לשופט ולחכם שיורה לנו את הדרך העולה בית קל, היות שמהות התשובה אינה רק בסור מרע כי אם ובעקר בעשה טוב, שנשוב לה' ונגלה בדרךיו ונקים את מצוותיו, וכאשר אדם כלי קבול והוא מענין לשמוע דרך נכונה, הוא ישתנה ויתעלה בכל המעלות הטובות.

בדאי שכל אחד ואחד מאתנו מבקש לעבד את הבורא ולקים את כל מצוותיו, ובכל זאת עלינו לערף חשבון נפש עם עצמנו בתמידות, היות שלפעמים אדם עלול לזלזל מבלי משים בדברים נעלים שנגראים כפשוטים, ולפיכך כבר מראש חדש אלול אנו תוקעים בשופר,

בתורה ובמצוות, הילדים שלו חפצים להדבק במתיקות זו. כאשר אבא נכנס הביתה ואומר אה' איזה חסד ה' עשה עמנו שנתן לנו אמא וילדים ובריאות, ואנו גרים בארץ הקדש וה' בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, אזי הילדים מעריכים את הזכות הגדולה להיות שומרי תורה ומצוות, כאשר אבא יושב עם הילדים בארוחה ואומר אני כל כך שמח לראות שאתם אוכלים ושבעים בכדי שיהיה לכם כח לעבד את הבורא, זה טוב לי כאשר טוב לעוד יהודים, אני מודה לה' על כל השפע שהוא מרעיף עלינו וכוסף להדבק בדרכיו ולחלק אכל ליהודים ולסייע במאור פנים לכל מי שצוק לקה.

המשפטים הקצרים והתמימים הללו חודרים לילדים והם גם יכספו לכה, הם יגדלו ויהיו מזכי הרבים, הם ישקו נשמות שצמאות לדבר ה' ויעסקו בחסד, פי הברק שהם ראו בעינים של אבא שלהם נחקה להם בעצמות. כשאדם משקיע בבית, הוא לא שקוע בעצמו ובעניניו, אלא הוא מדבר דבורים איכותיים שמלאים בתכן עם אשתו וילדיו, הוא מכניס שמחה בבית וזה מה שיעמוד לו בעולם הזה ובעולם הבא.

ידוע כמה גדולי ישראל היו גאונים כיצד לשמוח את מי שהיה סביבם, איך לתת מלים טובות לילדים קטנים, היאך לרומם את רוחם של נשברים, היאך להוכיח בלי לפגוע, היאך הם נזהרו בכל דרכיהם, שלא להחליש דעת של שום יהודי, שלא לדבר על שום יהודי, ובפרט לא על קהלות ורבנים.

חדש אלול הנו זמן של קרבת ה': ה' קרוב אליה, רק תבוא בהכנעה וברצון להשתנות, פחות לכעס, פחות לשדר פנים חמוצות, יותר לפרגן, יותר לחשב איך לעזר ולשמוח. ודוקא הדברים שנראים לנו קטנים, הם אלו שמרוממים אותנו. כל מעשה טוב, כל התגברות על הפעס והגאווה, כל חזק שאנו נותנים לחולת, גם אם בתחלה זה נדמה עלינו כעל, בסופו של דבר זה ורק זה נותנים לנו ספוק אמתי וצחיה, והנפיון יוכיח.

מעשה במשפחה אחת שהילדים היו מחנכים להפליא ותמיד היו פניהם מפיקים אשר ושלחה, המלמד בחדר שהתפעם מהם מאד, שאל את האבא איך זכה לילדים כה נפלאים, האב השיב 'את האמת אומר לך שאנו גרים התגירנו כאשר הילדים היו קטנים וההלכה קובעת שבהגיע הילדים לגיל שלוש עשרה, הם יבחרו האם להמשיך להיות יהודים או חלילה לא, ולכן אנו ממתיקים להם את היהדות בכדי שבבא העת הם בודאי ישארו יהודים נאמנים.'

גם אנו שזכינו להיות מזרע ישראל, עלינו להתבונן תמיד היאך להמתיק לילדנו את היהדות ולדבר עמם בכל עת כמה טוב שזכינו להיות יהודים בנים של מלך מלכי המלכים ובכל פעם נשמח ונתפאר בדבר אחר וכה גם כאשר הם יגדלו, יהיה להם מתיקות ושמחה בקיום התורה והמצוות.

כאשר אדם עשה חסד עם הזולת והוא לא חשב רק על עצמו, הוא זוכה באותם רגעים לדברים הנעלים ביותר והוא אכל ממעשה זה פרות ופרי פרות בזה ובבא.

רבי אריה לוי זצוק"ל היה הולך לבתי האסירים ומחזק ומרפא נפשות שבורות ואף היה הולך לבתי חולים של מצרעים ועוד, בכדי לרומם לב נשברים, והקדוש ברוך הוא שלם לו על כך טביו ותקליו, לבד ממה שהוא עצמו היה מגדולי הדור הוא זכה לחתנים שהיו גדולי ישראל, ואף נכדתו שהצטרפה אליו במסעות הקדש זכתה להנשא למרן שר התורה הרב חיים קניבסקי זצ"ל, וכן יבדל לחיים טובים הגאון רבי יצחק זלברשטין נשא את נכדתו ועוד גדולים וצדיקים שנמנים על משפחתו הרוממה.

פי זהו יסוד בהנהגת ה' "אם אתה משמח את שלי אני משמח את שלך" - כאשר אדם מאיר פנים ומקדיש מחשבה ותשומת לב לאחרים ה' יפצה אתו וידאג לו לכל צרכיו, בל נטעה לחשב שכאשר אנו נותנים אנו מפסידים, אדרבה הנתינה כל כלה רוח נקי.

חז"ל מספרים שמשיתח יושב בשער רומי וחובש את עצמו מרב יסורים על צערם של כלל ישראל, ללמדנו שהדרך לגאולה הנה המחשבה והנשיאה בעל עם הזולת, ובפרט בימים אלו שהרבה מפלל ישראל נעים ונדים ומצאים במצוה כאשר אנו נושאים עמם בעל ומקדישים עבורם זמן בתפלה ותורה וזכוי הרבים אנו מקרבים את הגאולה.

ב"ה כלנו משתדלים לעסק בחסד, אולם כאשר נשקיע בכך מחשבה של דבקות בדרכי הקל ונעשה זאת מתוך הכנעה ולא מתוך שתלטנות והרגשה לא נעימה, אזי מעשה החסד נעשה שוה לאיו ערף והוא מרפא את לבנו ומזכך את נשמתנו.

אברהם אבינו היה עמוד החסד והוא העביר זאת לבניו אחריו כמו שנאמר "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרכי ה' לעשות צדקה ומשפט" תכלית התורה - שנעביר את המעשים הטובים לבני ביתנו והרבה ממצוות התורה מתקיימים רק על ידי שאדם מתחנך ומקיים דורות ישרים מברכים, ללמדנו ששלמות עבודת ה' הנה כאשר אדם נתן ומשקיע בזולת, וכבר אמרו בגמרא שלמרות שחזקהו המלך היה גדול כל כך עד שבקש הקדוש ברוך הוא לעשותו משיח, מפל מקום לפי דרגתו הגדולה הוא נתבע על כך שלא נשא אשה וכמעט הפסיד את עולמו בשל כך, ויש בזה למוד נורא שנשקיע בבית שלנו, שנפנס עם מאור פנים ונשנו לילדינו ונלבין להם את שנינו.

בפרשתנו נצטוינו על 'פן סורר ומורה' וכבר אמרו על פי דרש שבגלל שההורים עושים 'יסרו אתו' לכן 'ולא ישמע אליהם' - כאשר אדם מעביר מסרים מרירים הילדים שלו לא יקבלו ממנו גם את הטוב, מאידך כאשר אדם מכניס מתיקות

איך לבקש ממנו, ואיך להיות בהתגשגשה של קרבה גדולה אליו יתברך.

בפרשתנו צותה התורה "וכתב לו את משנה התורה, והיתה עמו... לבלתי רום לבבו מאחיו, מלכות זה לא רק אצל מלך, לכל אחד ואחד יש מלכות בתחום שלו, כשם שעל האדם להיות מלך בתחומו בלי להטיל אימה ובלי להשתרר על הפופים לו, כך עליו להיות מלך על עצמו בנעם ובשלום, לפעמים אדם רודף את עצמו מחמת שהוא מרגיש שהוא לא עושה כמו האנשים שסביבו, ובמדה מסוימת על האדם לשאף לגדולות וכמאמר חז"ל "קנאת סופרים תרבה חכמה", אולם כאשר אדם נכנס מכף למרמור ורדיפה עצמית, זה מראה שהוא לא מתבונן בכל הטוב שכן יש לו ושהוא כן זוכה להשיג בעבודת ה'.

וזה שהתורה מצוה אותנו בפרשתנו, על מצות שעטנז - תהיה עצמאי אל תחפש להתערב עם אחרים במקום שזה יגרם לך חלישות הדעת, מתבונן עם עצמך כמה טוב יש לך, מה אתה יכול לעשות לפי הכחות והכשרונות שהקב"ה נתן לך, ולא מה השני עושה ואתה לא.

חז"ל מלמדים אותנו שאחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים. לכל אחד ואחד יש נטייה בנפשו ללמוד אחר, יש מי שאוהב יותר לעיין ויש מי שאוהב יותר לקנות ידיעות, יש מי שאוהב יותר לעסק בגמרא, ויש מי שלבו נמשך להלכה, יש מי שעוסק יותר בלמוד, ויש מי שעוסק גם הרבה בחסד, וכן הלאה. ועלינו לשבת עם עצמנו ולשמוח בחלקנו הטוב, בתכונות והטבעים והכשרונות הנפלאים, שה' חנן אותנו ולפתח אותם כרצונו יתברך.

וזה ענין בשר וחלב, בשר מסמל לקשי וחלב זה רך - יש אדם שהוא תקיף יותר ויש מי שהוא רך יותר וכל אחד צריך להשתמש בטבעיו כרצונו יתברך ולא לערב ביניהם חלילה, ולפיכך בכל בית יש את האבא ואת האמא, את הקשה והרך כי רק כך יש שלמות.

לפי דברנו אפשר לבאר מה שבתחלה אסרה תורה על השבטים להתערב זה בזה, בכדי שכל שבט ושבט יבנה את עצמו עם הטבעים המיוחדים לו, לדגמא שבט יהודה היה להם גבורה כאריה ולנפתלי היה זריזות כאילה, וכך הלאה, ואחרי שכל אחד פתח את הטוב שה' חנן אותו ולא התערב באחרים, אזי השיגו חז"ל (תענית ל:) בדעת קדשם שפעת רצון ה' שהשבטים כן יתערבו זה בזה, בכדי לקבל זה מזה את הטוב שבכל אחד ואחד, בלי להשבר מגדלת השני אלא אדרבא להוסיף על הטוב שכל אחד כבר הפיר שיש לו בנפשו.

העבודה שלנו בחדש אלול לעצור ממרוצת החיים ולהתבונן עם עצמנו מה הרצונות שלנו - האם אנו נאמנים לקדוש ברוך הוא? האם אנו קשורים אליו? האם אנו עושים את המעשים שלנו כמצות אנשים מלמדה, או שאנו חושבים על ה'?

ראוי לכל אחד ואחד לגשת לאיזה פנה בבית ולדבר עם הקב"ה במלים פשוטות משלנו: 'אבא היקר, אני מודה לך על השנה המתוקה שנתת לי, גם הקשיים שהיו לי הנם ממך בכדי שאני אהיה כנוע שאקנה נאמנות. רבוננו של עולם, שום דבר לא יאפיל על האהבה והנאמנות שלי כלפיך! נתת לי ואתה נתן לי כל כך הרבה טוב, אני מבקש ממך שאף פעם לא אשכח אותך, וגם אם יחסר לי משהו שום הסתרה לא תרחיק אותי ממך'.

בימים אלו אנו אומרים "מזמור לדוד ה' אורי וישעי", שבו נאמר "לולא" ונקוד על לולא. הנקודות הללו רומזות לנקודות הקטנות, שבדברים קטנים אפשר לקנות עולם הבא. כאשר נדע להתייחס לכל אחד ואחד בכבוד, ולעזר ולחזק ולסייע אפילו בדברים קטנים, זה יזכה אותנו בדין. כמו שאמרו חז"ל (תענית כב.) על אותם אנשים שהיו משמחים בני אדם, שהם בני העולם הבא.

בחדש אלול אנו מתכוננים להמלכת ה' בראש השנה, ובשביל כך עלינו להתמלאות בהכנעה וענוה לפני הבורא. וכמוכא בספרים הקדושים, שכאשר אדם שומע את בזיונו ושותק זה עקר התשובה - כאשר אדם יודע להסתדר עם כלם ולא להתקוטט, זה מראה שהוא ענו ושפל והוא קרוב לבורא. וכמאמר חז"ל "תולה ארץ על בלימה - אין העולם מתקיים אלא על מי שכולם עצמו בשעת מריבה".

עקר העבודה בראש השנה - להמליך את הקב"ה, ועל מנת להגיע להמלכת ה' אנו עוצרים ממרוצת החיים שלושים יום לפני ראש השנה ומתבוננים על כל הטוב שקבלנו בשנה החולפת:

כמה המלך הגדול הרעיף עלינו שפע של חסד, וכמה אנו הפרנו טובה ועשינו את רצונו יתברך? כמה חשבנו על הבורא בכל למוד? בכל מצוה? כמה הרגשנו את כל הטוב שה' עשה עמנו? האם חפשנו תמיד מה חסר לנו או שהתבוננו בגן עדן שה' שם אותנו בו כאן בעולם הזה?

מלכות ה' פרושו שה' מנהיג אותנו, נותן לנו דעת, מכלכל אותנו, ובעקר מנשים אותנו בנשימות בריאות ומתקנות. וזה ענין תקיעת שופר שאנו תוקעים תקיעה שיוצאת מהנשימות שלנו לבה, ואנו אומרים לקב"ה: כל הנשימות שלנו זה מהנשמה הטהורה שנפחת באפנו, ואתה משמרה בקרבנו. ולפיכך בסליחות אנו פותחים בגדלת ה' ואומרים: "הנשמה לך והגוף פעלה, חוסה על עמלך".

נמצא שעקר העבודה בימים אלו - לערך סכום על כל הטוב שהיה לנו, ומה אנו עשינו עם כל הטוב שקבלנו, וכך אנו מתמלאים בהכנעה לפני הבורא וחפצים לעשות את רצונו.

וכמוכא בחובות הלכות בשער הבטחון וזה לשונו: "ואין ראוי לבטח על מעשהו הטוב ויבטיח נפשו בגמול העולם הזה והעולם הבא על מעשהו, אך יטרח וישתדל בהודאה לטובות הבורא התמידות עליו..." - שכאשר נתבונן בכל הטוב שה' נתן לנו, נראה שכל מעשינו מועטים, ומיד נתקן את דרכנו הקלוקלות ונשוב אליו יתברך, מאהבה הנובעת מהפרת הטוב.

וזה היסוד של מה שאנו מבקשים על השנה הבאה - שתהיה לנו שנה טובה, שנה של בריאות, שנה של פרנסה וכן הלאה. כל הבקשות שלנו הנם שה' ימשיך להרעיף עלינו טוב בכדי שנוכל להודות לו ולהיות קרובים אליו ולעבדו בלבב שלם.

בימים אלו של חדש אלול זה זמן לעצור ממרוצת החיים, ולהתבונן האם אנו מתפללים בגלל שכלם מתפללים, וכן האם אנו לומדים בגלל כלם? או בגלל לחץ? או שאנו מחפשים את קרבת ה', ואנו פונים לקב"ה בגלל שאנחנו אוהבים אותו ומודים לו על כל הטוב שהוא יתברך מרעיף עלינו, אלול ר"ת 'אני לדודי ודודי לי' - באלול ה' מגלה לנו כמה הוא קרוב אלינו כמו ידי, בכדי שנדע כל השנה

וזה שכתב הרמ"ק בתמר דבורה שיסורי הנפש טובים מיסורי הגוף, כי בזמן שאדם מתבזה וכדומה, אי נפשו מזדככת מאד והוא שותק מתוך הכנעה לפני ה', ויבד בבד הוא יכול להמשיך לעבד את ה' בגופו הבריא, ובזמנים של קשי ובזיונות אפשר להגיע לדרגות נעלות שבזמנים רגילים צריכים עבודה רבה כדי לזכות להם, ולא צריך לחפש קשיים ונסיונות, אולם כאשר הם כבר באים צריך לשמח בהם ולהתמלא בהכנעה וחקלילה לא להתרעם.

חז"ל מלמדים אתנו עצה נפלאה ליום הדין כלשון הגמרא בראש השנה שה' 'נשא עון' למי ש'עובר על פשע' שבאשר אדם לא מקפיד על אחרים גם משמים לא מקפידים עמו, בענין שאמרו במשנה "כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו" - באשר אדם שמח בחלקו והלב שלו הנו אולם שמחות, כל הזמן הוא עסוק בטוב שה' נתן לו - במשפחתו, בבריאות שבגופו ובקנינים הרוחניים שהוא זוכה להם, אז השמחה שבלבו נשפכת החוצה והוא מאיר פנים ומפרגן לסובבים אתו ובעקר לבני ביתו, מאידך מי שנפשו מרה עליו והוא כל הזמן מלא בטרוניה, תמיד הוא ימצא את מי לבקר ועל מי לבעס.

מלכותא דרקייעא פעין מלכותא דארעה; בשם שבאשר בעל חנות יושב ובודק איזה עבד רוחי ומביא לו תפוקה רבה ומי לא מועיל וצריך לפטר אתו, הוא יבחן את היחס של העובדים כלפי הקלינטים, כי פועל שידע להאיר פנים ולהיות סבלני ללקוחות, הוא רוחי לחנות, לקוחות יוצאים ממנו מרצים וישובו שוב בגללו.

וכך זה גם במלכותא דרקייעא; באשר אנו משרים סביבנו אוירה נעימה ולא מחפשים לנקם ולכעס ולהעביר את האוירה על דברים זוטרים, זה נתן לנו זכות להשאר בעולם הזה ולזכות את הרבים.

חדש אלול הנו זמן של סוף שנה, וזה תזכרת עבורנו שעוד שנה חלפה ועלינו לנצל את החיים לרכש עוד קנינים נצחיים, לא לעשות עסק מדברים מיתרים שאולי נראים כגדולים אך באמת הם חולפים ועוברים, והרבה בעיות שהיו נראות קשות נפטרו מאליהם כאשר מסובב הסבות סלק אתם.

אדם מתלהב מהבלי העולם הזה והוא בטוח שאם יהיה לו את הדשא הירק והנוצץ שיש לאחרים הוא יהיה האדם המאשר, אולם התורה מלמדת אתנו לא לחמד ולא לתור אחרי הלב והעינים - אחרי מה שבחוץ, פי הכל הכל חולף, ודוקא מה שהשקענו ושמחנו באוצר הגדול שנמצא בבית שלנו זה מה שישאר לנו ויקנה לנו חיי אשר בזה ובבא

זכני לבנות בית נאמן, להשקיע את המדות הטובות שבי, לשמח ולעודד את אשתי ואת ילדי. כמו שצויתנו "ושמח את אשתו אשר לקח".

תוך כדי תפלה, האיר לי הבורא במחשבותי שהיות שאני כה משתוקק להתחתן בכדי לעזר ולשמח את בני ביתי, ראוי לי כבר מעבשו להתחזק בעשיית חסד יותר ממה שהייתי רגיל חשבתי כמה אוכל לעזר, הלא אינני עשיר ומה אני יכול לתרם לזולתי? ואז עלה בדעתי רעיון נפלא, ללמד ילדים שמתקשים בלמודם בחנם.

ממחשבה למעשה, פרסמתי מודעות על בחור שמענין לקדם ילדים בלמודם. לאחר מספר ימים, התקשר עלי אברהם שגר בשכונת 'נוה יעקב' בירושלים, וספר לי שהוא זכה לעלות עם משפחתו מאמריקה לירושלים עיר הקדש, והיות שאינם בקיאים כל כך בשפה קשה לבנו בלמודים, ושאל אם אוכל לעזור לו. למרות שהנסיעה מהעיר ל'נוה יעקב' עולה בזמן, בטרחה ובממון, השבתי בחיוב ובשמחה להצעה. וכך מדי יום הייתי מגיע לביתו של התלמיד ולומד עמו שעה, ומשגן את הנלמד בחידה.

הילד שמח והתעלה מהלמוד עד מאד, ושנינו היינו מאשרים. ביום מן הימים בשסימנו ללמד, קרא לי אביו של התלמיד לצד ואמר לי, "אני כל כך מתפעל מהלב הטוב וממעשיך הנפלאים, ואני חפץ בך כחתן לבתי".

לא נאריך בהשתלשלות הדברים, ברם ברוך ה' אני נשוי לאחותו של תלמידי לשעבר ונולדו לי שני ילדים ברוך ה', והכל בזכות החסד. וכבר אמר החכם, כל מה שאדם עושה לעצמו הוא עושה.

פנינים

בגמרא נאמר שלא אומרים הלל בראש השנה, כי ספרי חיים וספרי מתים פתוחים, ונשאלת השאלה הלא הלל הנו זעקה של הברת הטוב, זעקה של 'אני עבדך בן אמתך', של המלכת ה' על כל מה שהוא נתן לנו ומדוע שלא נאמר הלל. והנה חז"ל במסכת ברכות לומדים מתפלתה של חנה שנאמר בה 'רק שפתייה נעות וקולה לא ישמע' - מכאן שאסור להגיביה קול בתפלה, שמונה עשרה הנו זמן שאנו עומדים בו לפני המלה וכאשר אדם מגיע למלה ורואה את רוממותו הגדולה, הוא עמד בדומיה שנובעת מהכנעה גמורה.

וזהו היסוד של ראש השנה שהוא זמן של דורמיטא, כמובא בקבלה שבראש השנה הפיל ה' שנה על אדם הראשון ודוקא אז הוא זכה למתנה הגדולה ביותר - לחוה, זה יסוד עצום עבורנו שבאשר אדם בנוע הוא לא מחפש לדבר ולהיות המנצח, אדרבא הוא שותק וממליך את השני ושומע אתו - באותו זמן הוא זוכה לדברים גדולים.